

Postanowienie z dnia 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05

Od postanowienia w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie przysługuje (art. 424¹ § 1 k.p.c.).

Sędzia SN Jacek Gudowski

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku wierzyciela Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w W. przy uczestnictwie dłużników Jana G. i Pawła G. oraz Ewy G. o nadanie klauzuli wykonalności, na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 11 sierpnia 2005 r., na skutek skargi uczestniczki Ewy G. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 8 marca 2005 r. odrzucił skargę.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 10 listopada 2004 roku Sąd Rejonowy w Siedlcach nadał klauzulę wykonalności wyrokowi tego Sądu z dnia 25 kwietnia 2002 r. i wyrokowi Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 25 listopada 2002 r., wydanemu przeciwko małżonkowi dłużnika Jana G. – Ewie G., ograniczając jej odpowiedzialność do majątku objętego majątkową wspólnością małżeńską. Zażalenie małżonki dłużnika Ewy G. od tego postanowienia zostało orzeczeniem Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 8 marca 2005 r. oddalone.

Postanowienie Sądu Okręgowego oddalające zażalenie Ewa G. zaskarżyła skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c., skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia – ustanowiona ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98) – przysługuje od

prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a w wyjątkowych wypadkach, określonych w art. 424¹ § 2, także od prawomocnego orzeczenia sądu pierwszej instancji. W obu wypadkach przedmiotem zaskarżenia może być prawomocne orzeczenie kończące postępowanie w sprawie.

Nie budzi wątpliwości, że orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie jest wyrok oraz postanowienie co do istoty wydane w postępowaniu nieprocesowym, zatem dla oceny dopuszczalności skargi kluczowego znaczenia nabiera objaśnienie pojęcia „postanowienie kończące postępowanie w sprawie”. Pojęcie to, występujące w kodeksie postępowania cywilnego niejednokrotnie, jest w doktrynie i judykaturze definiowane różnie, przy zastosowaniu różnych kryteriów, można jednak sumarycznie przyjąć, że chodzi tu o takie postanowienie, które przez uprawomocnienie się trwale zamyka drogę do rozstrzygnięcia sprawy co do istoty w danej instancji (por. np. uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 1998 r., III CZP 44/98, OSNC 1999, nr 5, poz. 87, z dnia 31 maja 2000 r., III ZP 1/00, OSNC 2001, nr 1, poz. 1 i z dnia 6 października 2000 r., III CZP 31/00, OSNC 2001, nr 2, poz. 22).

Należy jednak podkreślić, że pojęcie „postanowienie kończące postępowanie w sprawie”, stanowiące część użytego w art. 424¹ k.p.c. pojęcia „orzeczenie kończące postępowanie w sprawie”, podlega opisowi w opozycji do pojęcia „postanowienie nie kończące postępowania w sprawie” (np. art. 356, 359 oraz 394 § 1 k.p.c.). Jest przy tym oczywiste, że użycie przez ustawodawcę dopełnienia „w sprawie” świadczy wyraźnie o zamiarze zwięzienia omawianego pojęcia tylko do orzeczeń kończących postępowanie jako całość poddaną pod osąd, z wyłączeniem orzeczeń incydentalnych, ubocznych. Z tych przyczyn trzeba odrzucić wykładnię zmierzającą do uznania za kończące postępowanie w sprawie takich orzeczeń, które zamykają tylko jakiś fragment sprawy lub jej boczny nurt, rozstrzygają kwestię wпадkową albo finalizują postępowanie pomocnicze bądź czynności przygotowawcze. W tym kierunku szło także orzecznictwo dotyczące dopuszczalności kasacji na podstawie art. 392 § 1 k.p.c., obowiązującego przed dniem 6 lutego 2005 r. (np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 1996 r., I CKN 7/96, OSNC 1997, nr 3, poz. 31, z dnia 22 stycznia 1997 r., I CKN 48/96, OSNC 1997, nr 8, poz. 107 lub z dnia 8 kwietnia 1997 r., I CZ 22/97, OSNC 1997, nr 10, poz. 147).

Zważywszy, że nadanie klauzuli wykonalności następuje w postępowaniu pomocniczym, tocącym się poza ramami sprawy głównej i tylko w celu jej uzupełnienia, należy przyjąć, iż postanowienie w tym przedmiocie – nadające klauzulę lub odmawiające jej nadania – nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie. Z tych względów skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia od takiego postanowienia jest niedopuszczalna, co uzasadnia jej odrzucenie (art. 424⁸ § 1 k.p.c.).

Skarga wniesiona przez dłużniczkę podlega odrzuceniu także z innej przyczyny.

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c., odczytywanym łącznie z art. 417¹ § 2 k.c., skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje tylko wtedy, gdy przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem stronie wyrządzona została szkoda. Właśnie z tego względu wśród tzw. konstrukcyjnych wymagań skargi przewidziano obowiązek uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.), co oznacza złożenie przez skarżącego w skardze oświadczenia, że szkoda wystąpiła – ze wskazaniem jej rodzaju i rozmiaru – oraz uwiarygodnienie tego oświadczenia. W tym celu, w związku z treścią art. 243 k.p.c., skarżący może powoływać i przedstawiać zarówno dowody, w tym tzw. dowody niedające pewności, jak i inne środki, nieuznawane przez kodeks za dowody (np. pisemne oświadczenia, surogaty dokumentów itp.) (por. także orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 1951 r., C 398/51, OSN 1951, nr 3, poz. 89).

Dla spełnienia wymagania przewidzianego w art. art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. nie wystarczy zatem, jak uczyniła to skarżąca, złożenie oświadczenia, że powstanie szkody jest oczywiste, nawet wówczas, gdy według jej twierdzeń zawartych w skardze, nadanie klauzuli wykonalności „podcina egzystencję rodziny”, a „uprawdopodobnienie powstania szkody jest immanentną materią tytułu wykonawczego”, cokolwiek w przekonaniu skarżącej może to oznaczać.

W konsekwencji orzeczono, jak na wstępie.